

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет
(повне найменування інституту, назва факультету)
Кафедра міжнародних економічних відносин
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: «Імпортозаміщуюча модель національної економіки та її вплив на
розвиток малого і середнього бізнесу»**

Виконала

студентка 2 курсу, групи ГФ-218м
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини», ОПП «Міжнародний бізнес»
(код і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Страхова К.А.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Прушківська Е.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Уманська Ю.М.

(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2019 рік

РЕФЕРАТ

КДМР: 133 с., 12 рис., 11 табл., 15 формул, 98 джерел, 1 додаток.

Мета роботи – теоретичне обґрунтування особливостей діяльності національних підприємств малого й середнього бізнесу та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо оптимізації їх діяльності в контексті реалізації імпортозаміщуючої моделі України.

Об’єкт дослідження – імпортозаміщення як модель розвитку національної економічної системи.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні основи розвитку національних підприємств малого й середнього бізнесу в умовах імпортозаміщення.

Методи дослідження – узагальнення, індукція та аналогія – при дослідженні сутності малого та середнього бізнесу; дедукції – при визначенні ролі імпортової складової у реалізації зовнішньоекономічної безпеки держави структурно-динамічний аналіз, порівняння, графічний – при дослідженні імпортової залежності підприємств України; аналізу – при дослідженні факторів впливу на ефективність здійснення імпортової діяльності підприємств малого та середнього бізнесу; системний підхід – при формулюванні концепції діяльності підприємств малого та середнього в контексті реалізації імпортозаміщуючої моделі України; синтез – при розробці галузевих, регіональних та інституційних пріоритетів стимулювання бізнесу в контексті реалізації в Україні політики імпортозаміщення.

Анотація. У роботі досліджено еволюцію поглядів на сутність та причини розвитку малого і середнього бізнесу. Висвітлено суть та передумови імпортозаміщуючої моделі розвитку економіки. Розкрито роль імпортової складової у реалізації зовнішньоекономічної безпеки держави. Здійснено структурно-динамічний аналіз імпортової залежності реального сектору економіки України. Виявлено фактори впливу на ефективність здійснення

імпортової діяльності підприємств. Обґрунтовано концепцію діяльності підприємств малого та середнього в контексті реалізації імпортозаміщуючої моделі України. Розкрито регіональні пріоритети стимулювання бізнесу в контексті реалізації в Україні політики імпортозаміщення. Розроблено заходи щодо стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу.

МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС, РОЗВИТОК, ІМПОРТ, ІМПОРТОЗАМІЩУЮЧА МОДЕЛЬ, ІМПОРТНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ, ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ, КОНЦЕПЦІЯ, СТИМУЛЮВАННЯ

Аннотация. В работе исследована эволюция взглядов на сущность и причины развития малого и среднего бизнеса. Освещены суть и предпосылки импортозамещающей модели развития экономики. Раскрыта роль импортной составляющей в реализации внешнеэкономической безопасности государства. Осуществлен структурно-динамический анализ импортной зависимости реального сектора экономики Украины. Выявлены факторы влияния на эффективность осуществления импортной деятельности предприятий. Обоснована концепция деятельности предприятий малого и среднего в контексте реализации импортозамещающей модели Украины. Раскрыты региональные приоритеты стимулирования бизнеса в контексте реализации в Украине политики импортозамещения. Разработаны мероприятия по стимулированию развития малого и среднего бизнеса.

МАЛЫЙ И СРЕДНИЙ БИЗНЕС, РАЗВИТИЕ, ИМПОРТ, ИМПОРТОЗАМЕЩАЮЩАЯ МОДЕЛЬ, ИМПОРТНАЯ ЗАВИСИМОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ, ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ГОСУДАРСТВА, КОНЦЕПЦИЯ, СТИМУЛИРОВАНИЕ

Abstract. The evolution of views on the nature and causes of small and medium-sized businesses development is investigated. The essence and prerequisites of the import-substituting model of economic development are highlighted. The role of the import component in realization of the foreign economic security of the state is revealed. Structural-dynamic analysis of import dependence of the real sector of the

Ukrainian economy is carried out. Factors of influence on efficiency of realization of import activity of the enterprises are revealed. The concept of activity of small and medium enterprises in the context of implementation of the import-substitution model of Ukraine is substantiated. Regional priorities of stimulating business in the context of implementation of import substitution policy in Ukraine are revealed. Measures to encourage the development of small and medium-sized businesses are developed.

SMALL AND MEDIUM BUSINESS, DEVELOPMENT, IMPORT, IMPORT REPLACEMENT MODEL, IMPORTER DEPENDENCE OF ENTERPRISES, FOREIGN ECONOMIC SECURITY, COUNTRY SECURITY, CONCEPT, STIMULATION

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну дипломну магістерську роботу.....	2
Реферат.....	4
Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів.....	9
Вступ.....	10
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	14
1.1 Еволюція поглядів на сутність імпортової діяльності малого та середнього бізнесу.....	14
1.2 Імпортозаміщуюча модель розвитку економіки: суть та передумови ..	33
1.3 Роль імпортової складової у реалізації зовнішньоекономічної безпеки держави.....	42
2 АНАЛІЗ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ	50
2.1 Структурно-динамічний аналіз імпортової залежності реального сектору економіки.....	50
2.2 Оцінка факторів впливу на ефективність здійснення імпортової діяльності підприємств	65
2.3 Аналіз моделей та причин імпорту технологій	72
3 ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІМПОРТОЗАМІЩУЮЧОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНИ	78
3.1 Концептуальні засади регулювання імпорту товарів в Україні.....	78
3.2 Галузевий, регіональний та інституційний напрями оптимізації імпортової політики в контексті розвитку малого та середнього бізнесу.....	86
4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	99

4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	99
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки	101
4.3 Заходи з виробничої санітарії і гігієни праці	104
4.4. Заходи безпеки у надзвичайних ситуаціях.....	110
4.4.1. Заходи з пожежної безпеки.....	110
4.4.2. Державне регулювання діяльності суб'єктів господарювання з питань цивільного захисту	111
Висновки.....	115
Перелік джерел посилань.....	120
Додаток А Товарна та географічна структура імпорту України.....	130

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2019)
2. Сучасні концепції міжнародної торгівлі URL: https://pidruchniki.com/1680042740979/ekonomika/suchasni_kontseptsiyi_mizhnarodnoyi_torgivli (дата звернення: 10.08.2019)
3. Мировое экономическое положение и перспективы, 2017 год. Организация Объединенных Наций Нью-Йорк, 2017. URL: https://www.un.org/development/desa/dpad/wpcontent/uploads/sites/45/2017wesp_es_ru.pdf (дата звернення: 10.08.2019)
4. Павленко І.І. Міжнародна торгівля і інвестиції. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 38 с.
5. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Київ : КНЕУ, 2003. 948 с.
6. Савченко А. Г. Макроекономікаю Київ: КНЕУ. 1999. 120 с.
7. Шкурупій О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Київ : Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
8. Решетняк К. Е. Експортно-імпортні операції як основа зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Управління розвитком. 2012. № 3(124). С.30-32.
9. Мельник О. Г. Імпортна діяльність підприємств як об'єкт етіологічної діагностики. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 778. С. 173-179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_778_27 (дата звернення: 10.09.2019)
10. Тюріна Н. М. Основи зовнішньоекономічної діяльності: [навч. посібник]. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 408 с.
11. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Київ: Кондор, 2009. 432 с.

12. Козик В.В. Зовнішньоекономічні операції і контракти: [навч. посіб.] / В.В. Козик, ЛА. Панкова, Я.С. Карп'як, О. Ю. Григор'єв, А. О. Босак. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 608 с.
13. Міжнародна торгівля: підручник / [Козак Ю.Г., Sporek T., Molendowski E. та ін.] ; под ред. Г. С. Никифорова. [5-е вид.]. Харків: Київ, Катівце, Краков: Центр учбової літератури, 2015. 272 с.
14. Закон України: Про зовнішньоекономічну діяльність. № 4496-VI (44916-17) від 13.03.2012. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 2.
15. Податковий кодекс України. Офіційний документ ВРУ № 2755-VI від 02.12.2010р. URL: <http://zakonA.rada.gov.ua/laws/Show/2755-17> (дата звернення: 10.09.2019)
16. Форми організації підприємницької діяльності. URL : https://pidruchniki.com/19240701/politekonomiya/formi_organizatsiyi_pidpriyemnitskoyi_diyalnosti (дата звернення: 10.11.2019).
17. Толмачова Г. Ф., Ляшенко В. І., Колеснікова Г. В. Регулювання розвитку малого і середнього підприємництва: досвід зарубіжних країн для України. Економічний вісник Донбасу. № 1(47). 2017. С. 157-183.
18. Черняєва О.В. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Випуск 3 (08). URL : http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/08.pdf (дата звернення: 15.11.2019).
19. Класифікація підприємств за законом №2164-VII (з 1 січня 2018 р.) URL : <https://dtki.com.ua/show/0sid0388.html> (дата звернення: 15.11.2019).
20. Чабан І. Ю. Суть малого та середнього підприємництва. Маркетинг і контролінг: сучасні виклики підприємств. Київ. 2017 р. <http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/6091/1/6696p.pdf>
21. Показники розвитку міжнародної торгівлі URL: https://pidruchniki.com/85200/ekonomika/sistema_pokaznikiv_rozvitku_mizhnarodnoyi_torgivli (дата звернення: 10.09.2019)

22. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2002. 384 с.
23. Ковтун Е. О. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economic/67915.doc.htm. (дата звернення: 10.08.2019)
24. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Київ : Вид-во ЦУЛ, 2002. 172 с.
25. Фатенок-Ткачук А. О. Аналізування факторів впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2010. № 17. С. 93-100.
26. Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу 2016/2017. Київ. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. 2017. 69 с.
27. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org/> (дата звернення: 10.10.2019)
28. Клименко І.В., Федірко О.А. Три роки членства у СОТ: тенденції зовнішньоекономічної торгівлі України у посткризовий період : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2011. 120 с.
29. Коваленко Н.В. Проблеми формування конкурентоспроможності національної економіки. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2007_2/0614.pdf (дата звернення: 10.10.2019)
30. Завсєгдашня І., Ситай В., Дальніченко О. Машинобудування України: потенціал імпортозаміщення. URL: http://uam.kneu.kiev.ua/rus/content/nashi_proekti/jurnal/rubriki/oglyad_rinkiv/oglyad_rinkiv/04_obladnania/2005_4_mashbud.pdf (дата звернення: 10.10.2019)
31. Попова О.И. Импортозамещение как условие развития машиностроительного комплекса региона. Устойчивое развитие территорий, отраслей и производственных комплексов. URL:

<http://pdt.vscs.ac.ru/file.php?module=Articles&action=view&file=article&aid=2111> (дата звернення: 10.10.2019).

32. Еней Я.І. Світовий досвід здійснення політики імпортозаміщення. URL:

http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/2492/1/Eney_Yana_Svitovyi_dosvid_zdisnenia_polityky_importozamischenia.pdf (дата звернення: 10.10.2019).

33. Прушківська О. В. Експортоспроможна та імпортозаміщуюча політика у формуванні споживчого ринку національної економіки в умовах глобалізації. Економічний вісник. 2017. №4. С.52-58. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2017/4/EV20174_052-058.pdf (дата звернення: 10.10.2019).

34. Шейко Ю. О. Імпортозаміщення як інструмент стимулювання розвитку малого підприємництва в регіонах України. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4779> (дата звернення: 10.10.2019).

35. Національна економіка. URL: https://pidruchniki.com/1688082244699/ekonomika/bezpeka_zovnishnoekonomichnoyi_diyalnosti (дата звернення: 10.10.2019).

36. Григорова-Беренда Л.І. Зовнішньоекономічна безпека: сутність та загрози. URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2010-2_0-pages-39_46.pdf (дата звернення: 10.10.2019).

37. Ліпкан В. А. Національна і міжнародна безпека : у визначеннях та поняттях : словник-довідник : / В. А. Ліпкан, О. С. Ліпкан – 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Текст, 2008. 398 с.

38. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2019).

39. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / за ред. акад. НАН України С. І. Пирожкова. Київ : НІПМБ, 2003. 42 с.

40. Власюк О. С. Система економічної безпеки держави / [О. С. Власюк, А. І. Сухоруков, І. В. Недін та ін.] ; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки Київ : Стилос, 2010. 684 с.
41. Варналій З.С. Економічна безпека : навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 647 с.
42. Моделювання економічної безпеки : держава, регіон, підприємство : [монографія] / За ред. В. М. Гейця. Харків : ВД «Інжек». 2006. 240 с.
43. Коковський Л. О. Сучасні проблеми зовнішньоекономічної безпеки України та напрями їх подолання URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=738> (дата звернення: 10.10.2019).
44. Імпортна політика URL: https://pidruchniki.com/76771/ekonomika/importna_politika_zagalni_tsili_aktualn_i_problemi_ukrayini (дата звернення: 10.10.2019).
45. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Геєць, В.П. Семіноженко. Харків: Константа, 2006. 272 с.
46. Розвиток суспільства: монографія / [За заг. ред. І. Розпутенка, Б. Лессера; / Кол. авт.: Е. Афонін, Ю. Бажал, В. Бакуменко та ін.]. Київ : К.І.С., 2004. 340 с.
47. Соловьев В.П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике (Синергетические эффекты инноваций) / В.П. Соловьев. Киев: Феникс, 2006. 560 с.
48. Якубовський М.М. Реструктуризація промисловості як засіб подолання імпортової залежності економіки України. Національне господарство України: теорія та практика управління: зб. наук. праць. ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/NacGosp/index.html (дата звернення: 10.10.2019).
49. Дулеба Н. В. Експортна та імпортна безпека як важлива складова зовнішньоекономічної безпеки. Економіка та управління на транспорті. 2016.

Вип. 2. С. 45–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2016_2_10 (дата звернення: 10.10.2019).

50. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. URL: <http://old.niss.gov.ua/book/rozdil/rozdl1.htm> (дата звернення: 10.10.2019)

51. Циганкова Т. М., Петрашко Л. П., Кальченко Т. В. Міжнародна торгівля: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2001. 448 с.

52. Імпорт товарів України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7e82c6e6-e65b-44ae-8a9a-48b6851f6d47&tag=Infografika-import-> (дата звернення: 10.10.2019)

53. Чернова О.В. Комплексна оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної безпеки України. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/22.pdf (дата звернення: 13.10.2019)

54. Двігун А., Лупак Л. Інструменти державної політики імпортозаміщення на ринку непродовольчих споживчих товарів. Аналітична записка. 2017 р. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/instrumenti-derzhavnoi-politiki-importozamischennya-na-rinku> (дата звернення: 10.11.2019)

55. Лупак Р. Аналіз стану імпортозалежності в Україні: регіональні особливості. Державне управління. 2017. №2 (58). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2017/15.pdf (дата звернення: 10.11.2019)

56. Прушківська Е.В., Страхова К.А. Теоретичні аспекти імпортової безпеки національної економіки. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір» (16–17 жовтня 2019 року), м. Запоріжжя [Електронний ресурс] / Редкол. : Прушківська Е. В. (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. С. 153-156.

57. Мінекономрозвитку запрошує промислові підприємства долучитись до створення Загальнонаціонального реєстру імпортозаміщення

та кооперації. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Print?lang=uk-UA&id=3fb1262b-2dee-4fe3-8d4e836d148fb5f8> (дата звернення: 10.11.2019)

58. Цап М. В. Сутнісні характеристики процесу імпортозаміщення та його соціально-економічна роль. Вісник Хмельницького національного університету. 2014. № 4. Т. 1. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2019)

59. Крамар О. Не можемо чи не хочемо. Чим можливе в Україні імпортозаміщення. URL: <http://tyzhden.ua/Economics/168058> (дата звернення: 10.10.2019)

60. Богданова І. Політика імпортозаміщення не є найкращим рішенням для України. URL: <https://voxukraine.org/2016/01/27/the-import-substitution-is-not-an-optimal-policysolution-for-ukraine-ua/#/> (дата звернення: 10.10.2019)

61. Аналіз бар'єрів для міжнародної торгівлі в Україні. URL: http://tfd.ier.com.ua/wordpress/wpcontent/uploads/2016/06/Trade_barriers_report_tfd_2016.pdf (дата звернення: 10.10.2019)

62. Прушківська Е.В., Страхова К.А. Аналіз імпортозалежності реального сектору економіки. Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 6 листопада 2019 р.) Одеса: Видавництво «ОНПУ», 2019. С. 43-45.

63. Keller W. International Technology Diffusion. *Journal of Economic Literature*. Vol. 42. 2004. P. 752–782.

64. Eaton J. Trade in Capital Goods. *European Economic Review*. Vol. 45, №5. 2001. P. 1195–1235.

65. Caselli F. Importing Technology. *Journal of Monetary Economics*. Vol.51, №1. 2004. P. 1–32.

66. Xu B. Capital Goods Trade and R&D Spillovers in the OECD. *Canadian Journal of Economics*. Vol. 32. 1999. P.1258–1274.

67. Cavallo Michele. The Quantitative Role of Capital-Goods Imports in US Growth. URL: <https://www.jstor.org> (дата звернення: 10.10.2019)
68. Michele Cavallo, Anthony Landry. URL: <http://www.dallasfed.org/institute/wpapers/2010/0047.pdf> (дата звернення: 10.10.2019)
69. Rivera-Batiz L.A, Romer P.M. International Trade with Endogenous Technological Change. *European Economic Review*. Vol. 35. 1991. P. 971–1004.
70. Rivera-Batiz L.A. Economic Integration and Endogenous Growth. *Quarterly Journal of Economics*. Vol. 106, №2. 1991. P. 531–555.
71. Rivera-Batiz L.A. Economic Integration. *Quarterly Journal of Economics*. Vol. 106, № 3. 1992. P. 531–555.
72. Eaton J. Technology, Geography and Trade. *Econometrica*. Vol. 70, № 5. 2002. P. 1741–1780.
73. Alfaro L. Capital Flows and Capital Goods. *Journal of International Economics*. 2007. 125 p.
74. Groizard José Luis. On the Determinants of the International Embodied Technology Diffusion. University of the Balearic Islands. 2002. 32 p.
75. Maskus K.E. How Trade-Related are Intellectual Property Rights? *Journal of International Economics*. Vol. 39. 1995. P. 227–248.
76. Saggi K. Trade, Foreign Direct Investment, and International Technology Transfera Survey. *World Bank Research Observer*. Vol. 17. 2002. P. 191–235.
77. Moran T. Foreign Direct Investment and Development / T. Moran. – Washington: Institute for International Economics. Washington: Institute for International Economics. 2001. 125 p.
78. Acemoglu D. Productivity Differences. *Quarterly Journal of Economics*. Vol. 116, №2. 2001. P. 563–606.
79. Саліхова О.Б. Високотехнологічні товари виробничого призначення в структурі імпорту України. *Економіст*. 2017. №9. С. 28–33.

80. Мазаракі А. А., Мельник Т.М. Імпорт та перспективи імпортозаміщення в Україні. Вісник КНТЕУ. 2012. № 6. С. 5-15.
81. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org/> (дата звернення: 10.10.2019).
82. Дугієнко Н.О. Оптимізація імпортової політики задля підвищення економічної ефективності підприємств. Міжнародна інтеграція як фактор сталого інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України / За заг. ред. академіка Української екологічної академії наук, д.е.н., проф. Д.І. Бабміндрі. Запоріжжя: «ЗНУ», 2018. 401 с.
83. Пугачевська К.С. Імпортозалежність внутрішнього ринку України. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 5. С. 25-29.
84. Пугачевська К.С. Регулювання імпорту в умовах валютних коливань. Наук. вісн. Мукач. держ. ун-ту. 2015. Вип. 1(3). С.35–40.
85. Мельник Т.М. Перспективи товарного імпортозаміщення в Україні. Вісник КНТЕУ. 2015. № 2 (100). С.16–33.
86. Мельник Т. Проблемні питання розвитку ринку нафти і нафтопродуктів в Україні. Економіст. 2008. № 3. С. 38 - 40.
87. Тимохіна Н. В. Проблеми та перспективи розвитку нафтопереробної галузі України. URL: <http://intkonf.org/timohina-nv-problemi-ta-perspektivi-rozvitku-naftopererobnoyi-galuzi-ukrayini/> (дата звернення: 10.10.2019).
88. Мазаракі А., Мельник Т. Легка промисловість України: стан, проблеми експорту та імпорту товарів. Вісник КНЕУ. 2011. № 3. С.5 - 12.
89. Державний реєстр лікарських засобів України. URL: <http://www.drlz.kiev.ua> (дата звернення: 10.10.2019).
90. Механізми забезпечення розвитку високотехнологічних та наукоємних виробництв у фармацевтичній галузі України : аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/846/> (дата звернення: 10.10.2019)
91. Компанії ГлаксоСмитКляйн и Фармалайф запустили наступний етап спільного проекту по виробництву вакцин URL: <http://www.gsk>. (дата

звернення: 10.10.2019).

92. Контрактное производство в Украине: опыт реализации проектов с глобальными компаниями URL: <http://www.pharmex.com.ua/files/pdf/phxinter.pdf> (дата звернення: 10.10.2019)

93. Бондаренко А.І., Кривоконь О. Г. Аналіз галузі легкового автомобілебудування України. Восточно-Европейский журнал передовых технологий. 2012. № 2/7. С. 40 - 45.

94. Лакомський В. Нержавійці загрожує іржа байдужості. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/nerzhavijci-zagrozhuje-irzha-bajduzhosti/> (дата звернення: 10.10.2019)

95. Українські феросплави втрачають батьківщину URL: <http://www.epravda.com.ua/publications/2012/02/7/315287/> (дата звернення: 10.10.2019)

96. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України : аналітична доповідь. URL: <http://www.niss.gov> (дата звернення: 10.10.2019)

97. Из-за коррупции на таможене Украина теряет десятки миллиардов гривен. Асоціація підприємств інформаційних технологій України. URL: <http://apitu.org.ua/node/6676> (дата звернення: 10.10.2019)

98. По итогам года автопроизводство в Украине упало на 43 процента URL: <http://ukrautoprom.com.ua/po-itogam-goda-avtoproizvodstvo-v-ukraine-upalo-na-43-procenta> (дата звернення: 10.10.2019)